

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Vesterbrogade 4A, 4. sal
DK 1620 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR 25 52 95 29

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø
J.nr. 25-223300-000019

Høringssvar vedr. høring over udkast til bekendtgørelse og vejledning om tilskud til vådområder og lavbundsprojekter

I L&F stiller vi os positivt overfor den nye tilgang om én indgang for vådområder og lavbundsprojekter. Vi mener, at den nye ordning vil gøre det lettere for projektejer at komme i gang med et projekt og overskue, hvordan de bedst får finansieret og gennemført de projekter, der er mulige og relevante på det pågældende areal.

Kommentarer til udkast til vejledning til bekendtgørelsen

Opgørelse medio 2026

Det er helt afgørende, at så mange af de søgte projekter som muligt kan indgå i opgørelsen, når der medio 2026 skal gøres status på arealomlægningen for at kunne fastlægge markreguleringen for 2027. Det er vores opfattelse, at mange kommuner sidder klar med projekter, der skal søges, når den nye ordning åbner, og det vil være lodsejerens forventning, at de søgte projekter kan indgå i opgørelsen. Det er derfor yderst vigtigt, at der kommunikeres klart og tydeligt om, hvornår man skal søge sit projekt i denne ordning, for at projektet kan tælles med, når der relativt kort efter ordningens åbning skal gøres status på omlægningsindsatsen. Det er desuden vigtigt, at der kommunikeres klart om, at søgte projekter skal kombineres med en ansøgning om ekstensivering, hvis arealet skal indgå med sin fulde potentielle effekt i de områder hvor trappemodellen gælder.

Tilskud til forundersøgelser

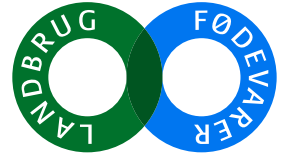
Vi er opmærksomme på, at kommunerne ikke længere kan få dækket deres udgifter til opsøgende arbejde forud for ansøgning om et vådområde- eller lavbundsprojekt, fordi forundersøgelsen fremover alene er nationalt finansieret. Dette vil sandsynligvis betyde, at kommunerne i højere grad vil ansøge om et projekt forud for lodsejerdialogen.

Vi opfordrer til, at man afsøger mulighederne for, at der kan sikres finansiering til kommunernes opsøgende indsats, så der i højere grad bliver mulighed for at lodsejerne i højere grad kan være med til at forme projekterne, inden de søges.

Hvis projekter søges, inden man har vendt det med de involverede lodsejere, er der alt andet lige en højere risiko for, at projekter falder eller at projektgrænserne må justeres. Det er i den forbindelse væsentligt, at ændringer til de ansøgte projekter kan foretages hurtigt og uden stort ressourceforbrug for alle involverede parter.

Vedvarende energi

Vi vil gerne kvittere for, at der nu åbnes for at etablere vedvarende energi- (VE-) anlæg på projektarealerne, forudsat naturligvis at det er foreneligt med projektets andre effekter. Dette har været et stort ønske fra vores side, som tidligere kommenteret til bl.a. SGAV i "Høringssvar over

udkast til bekendtgørelse om tilskud til udtagning af arealer til etablering af klima-lavbund- og kvælstofvådområdeprojekter” fra oktober 2025, og følger op på den politiske aftale om udbygning af sol og vind på land, ligeledes fra oktober 2025.

Der opsættes en tidsbegrænsning i form af, at VE-anlægget skal være færdigetableret senest i 2032. Denne begrænsning er en ubegrundet og unødigt hindring, som vi derfor foreslår fjernet. Udbygningen af VE på land i Danmark er næppe endelig og afsluttet i 2032, ligesom behovet for multifunktionalitet i arealudnyttelsen ikke kan ventes at blive mindre fremadrettet. Derfor skal der naturligvis være mulighed for at etablere nye anlæg, også på lavbundsjord, på senere tidspunkter.

Rydningspligt

Vi er positive ift., at rydningspligten ikke længere gælder for projektarealer omfattet af bekendtgørelsen, og at lodsejere, der indgår i projekterne, dermed ikke skal efterleve kravet om rydning. Samtidig kan det være til gavn for naturen, at der dermed må ske en naturlig tilgroning af træer og buske

Det bør jf. §32. stk. 3 nr. 8 sikres, at rydningspligten også ophæves for allerede eksisterende etablerede projekter efter nuværende VKP og KLA-ordninger.

Krav til omkostningseffektivitet.

Vi er kritiske over, at kravene til omkostningseffektivitet i forhold til kvælstof fortsat er fastsat på et relativt lavt niveau i KLA-kvælstofvådområdeordningen sammenlignet med både VKP og de projekter, Naturstyrelsen gennemfører. Når ordningerne reguleres i samme bekendtgørelse, fremstår denne forskelsbehandling særligt vanskelig at begrunde.

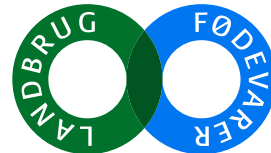
Selvom der er mulighed for at dispensere fra kravet om omkostningseffektivitet, er vi bekymrede for, at den fastsatte grænse er så lav, at det i praksis vil begrænse gennemførelsen af projekter i det nødvendige omfang. Grundlæggende ønsker vi ikke en ordning, hvor realiseringen af projekter i vidt omfang afhænger af subjektive vurderinger.

Vi opfordrer derfor SGAV til at gennemgå de realiseringsansøgninger, der er indkommet under KLA-vådområdeordningen, med henblik på at vurdere, hvor mange projekter der reelt kan leve op til kravet om omkostningseffektivitet, inden den lave grænse videreføres til den nærværende ordning. Hvis det viser sig, at projekterne i vidt omfang ikke kan opfylde de restriktive krav til omkostningseffektivitet i forhold til kvælstof, bør kravene harmoniseres på tværs af ordningerne. Det vil sige, at der i alle udtagningsordninger bør arbejdes med et krav til omkostningseffektivitet på 5.100 kr. pr. kg N. Herved undgås, at myndighederne skal anvende unødige ressourcer på individuelle projektvurderinger.

Revisionsklausul

Vi sætter spørgsmålstegn ved retmæssigheden af indsættelse af en revisionsklausul, jf. §51 i bekendtgørelsesudkastet, henset til retningslinjerne for statsstøtte til landbrug (BEK nr. 1528 af 4/12/2025) <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/a/2025/1528>

Klima-lavbundsprojekter (og forventeligt også den nye nationalt finansierede ordning til kvælstofvådområde- og lavbundsprojekter) er godkendt som støtte til kapacitetsnedlæggelse begrundet i dyresundheds-, plantesundheds-, folkesundheds-, hygiejne- eller miljøhensyn (afsnit 1.2.2.1 i de dagældende retningslinjer og punkt afsnit 1.3.1.1 i nuværende retningslinjer). Der gives også støtte efter afsnit 1.3.4 i de dagældende retningslinjer om støtte til jordfordeling (afsnit 1.3.6 i

nuværende retningslinjer). Det følger *ikke* af retningslinjerne, at der her gælder et krav om revisionsklausul.

Det er alene foranstaltninger iværksat efter del II, afsnit 1.1.4 (støtte til opfyldelse af miljø- og klimavenlige landbrugsforpligtelser) og 1.1.5 (støtte til forpligtelser vedrørende dyrevelfærd), afsnit 1.1.8 (støtte til økologisk landbrug) og afsnit 2.3 (støtte til miljø- og klimavenligt skovbrug og skovbevarelse), at medlemsstaterne skal fastsætte en revisionsklausul for at sikre, at de tilpasses i tilfælde af ændringer af de relevante obligatoriske normer, standarder, krav eller forpligtelser, der er omhandlet i disse afsnit, og i forhold til hvilke de påtagne forpligtelser skal være mere vidtgående.

Det er derfor vores holdning, at de danske myndigheder ved at indsætte en revisionsklausul går videre end påkrævet. Det er afgørende for os, at medlemmer, der har indrettet sig i tillid til udbudte støtteordninger, kan have tillid til, at myndighederne gør alt, hvad der står i statens magt for at beskytte støttemodtagerne imod unødvendige revisionsklausuler.

Rateudbetaling, løbende ansøgninger og tilsagnsgivning

Vi noterer os, at der med den nye samordning af udtagningsordningerne i denne bekendtgørelse fremgår en række nye muligheder, for blandt andet rateudbetaling, samt løbende ansøgninger og tilsagnsgivning. Dette er rigtig vigtigt og nødvendigt i forhold til at få de konkrete ordninger til at fungere hurtigt og effektivt. Landbrug & Fødevarer vil dog gerne påpege, at det generelt er et stort ønske, at denne form for fleksibilitet også indføres på andre støtteordninger, fx under EU's landbrugspolitik. Det har været et stort ønske, at der gives mulighed for forskuds- og/eller rateudbetalinger gennem mange år. Ikke mindst har vi her på det seneste oplevet, at manglende rateudbetalinger netop giver kæmpestore likviditetsudfordringer, bl.a. i forbindelse med støtte til grøn bioraffinering og for etableringsstøtte til unge landbrugere. Vi opfordrer derfor til, at princippet generelt udbredes til alle tilskudsordninger.

Påbud af skiltning ved modtagelse af EU Funding for vand- og klimaprojekter (VKP)

Der er behov for yderligere kommunikation og vejledning om kravene for EU-skiltning, da det potentielt kan medvirke nedsættelse af tilskudsbeløb med op til 1%, dog maks. 50.000, -.

Mindre projekter

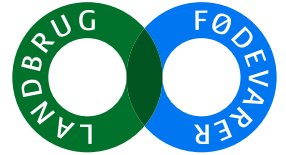
Det er nu muligt at søge forundersøgelser af projektområder helt ned til 1 ha. Det kunne overvejes fjerne denne grænse helt, da flere potentielle projekter er under 1 ha. For at sikre omkostningseffektiviteten bør der åbnes for, at kommuner kan pulje ansøgninger om små kvælstofvådområder i samme delvandopland, så der søges om flere projekter via én ansøgning.

Lodsejernes kompensation

Vi mener fortsat, at der er brug for at ensrette mulighederne for lodsejerkompensation i ordningerne, så der kan tilbydes værditabskompensation i flere typer projekter. Dette er alene en mulighed i spor 1. Det vil åbne for flere små vådområder, som lodsejer selv søger, hvis det blev en mulighed i spor 2. Da der ikke er jordfordeling i projekterne vil projekterne stadig kunne gennemføres hurtigt.

Teknisk forundersøgelse

I beskrivelsen af indholdet af en teknisk forundersøgelse fremgår det af § 10, stk. 1, nr. 7, at der skal foretages beregninger af projektets effekter i forhold til kvælstof, fosfor, CO₂-ækvivalenter eller målopfyldelse for vandområdet, samt redegøres for disse beregninger. Kravet gælder de effekter, der vurderes relevante for det enkelte projekt.

Vi finder det uklart, hvordan begrebet "relevant" skal fortolkes i denne sammenhæng. Da forundersøgelsen efter VLP-bekendtgørelsen er fælles for både spor 1 (VKP) og spor 2 (KLA), bør den tekniske forundersøgelse samtidig danne et solidt grundlag for at vurdere, hvilket spor projektet hensigtsmæssigt kan videreføres i. Det forudsætter, at forundersøgelsen indeholder beregninger af alle væsentlige effekter, som kan indgå i beslutningsgrundlaget for valg af spor.

Bilag 1

Bilag 1 mangler, da det endnu ikke er udarbejdet. Derudover er de relevante kort ikke offentliggjort på kortportalen og kan derfor heller ikke ses endnu. Da bilag 1 omhandler kvælstofindsatsbehovet for kvælstofvådområder og lavbundsprojekter, er det af stor vigtighed at disse kortlag hurtigst muligt offentliggøres.

Bilag 2

Det undrer os, at ikke alle søer, som er udpeget til indsats i vandområdeplanerne, er med på bilag 2.

Kommentarer til udkast til vejledning til bekendtgørelsen

Ammoniakfølsom natur i lavbundsprojekter

For søer, moser og lignende, heder, strandenge og strandsumpe samt ferske enge og biologiske overdrev, der er dannet, efter at der på arealet er etableret et lavbundsprojekt (aftalt fra 1. januar 2014 eller derefter), gælder naturbeskyttelseslovens § 3 ikke for tilstandsændringer som følge af ammoniakdeposition fra husdyrbrug jf. § 4 i bekendtgørelse om beskyttede naturtyper (BEK nr. 695 af 03/06/2023, naturtypebekendtgørelsen). Ovenstående bør også gælde de øvrige projekttyper – fosforvådområder, kvælstofvådområder og restaurering af ådale – da der også kan opstå ammoniakfølsom natur i disse områder.

Med venlig hilsen

Mikael Strandbygaard
Chefkonsulent

Trepartsimplementering

M +45 2857 6901
E mist@lf.dk